

KONINKRIJK.

LES 27

1	GEBED

Bid om Gods leiding door Zijn Geest, voor bewustwording van Zijn aanwezigheid en voor het luisteren naar Zijn stem. Wijd deze groep en les toe aan de Heere.

2	UITWISSELEN (20 minuten) [STILLE TIJDEN] PSALMEN 115, 119:1-88, 119:89-176 en 139

Deel (of lees) om de beurt in het kort wat je in een van je stille tijden uit de toegewezen Bijbelgedeelten geleerd hebt (Psalmen 115, 119:1-88, 119:89-176 en 139.). Luister naar de persoon die deelt, neem hem serieus en accepteer hem. Ga niet verder in op wat hij deelt. Maak aantekeningen.

3	MEMORISATIE (5 minuten) [GODS MAJESTEIT] (3) EFEZIËRS 1:11-12

Repeteer twee aan twee

(3) God is soeverein. Efeziërs 1:11-12. In Hem zijn wij ook een erfdeel geworden, wij die daartoe voorbestemd waren, naar het voornemen van Hem Die alle dingen werkt overeenkomstig de raad van Zijn wil, opdat wij tot lof van Zijn heerlijkheid zouden zijn, wij, die al eerder onze hoop op Christus gevestigd hadden.

4	ONDERRICHT (85 minuten) [DE GELIJKENISSEN VAN JEZUS] DE BRUIDEGOM, HET GELAPTE BOVENKLEED en DE WIJNZAKKEN

**“De gelijkenissen van de bruidegom, het gelapte bovenkleed en de wijnzakken” in Matteüs 9:14-17
zijn gelijkenissen over
VASTEN IN GODS KONINKRIJK.**

“Een gelijkenis” is een aards verhaal met een hemelse betekenis. Het is een levensecht verhaal of een illustratie ontworpen om een geestelijke waarheid te leren. Jezus maakte gebruik van gewone dingen en alledaagse gebeurtenissen om licht te werpen op de geheimenissen van het Koninkrijk van God en om mensen te confronteren met de werkelijkheden van hun situatie en de noodzaak van hun verandering.

Wij bestuderen deze gelijkenis met behulp van de zes richtlijnen voor de uitleg van gelijkenissen (Zie Handleiding 9, supplement 1).

Lees Matteüs 9:14-17, Markus 2:18-22 en Lukas 5:33-39.

De gelijkenis van de bruidegom: “De bruiloftsgasten kunnen toch niet treuren zolang de bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen dat de bruidegom van hen weggenomen zal zijn, en dan zullen zij vasten.”

De gelijkenis van het gelapte bovenkleed: “Ook zet niemand een en lap niet-gekrompen stof op een oud bovenkleed, want de daarop genaaide lap scheurt van het bovenkleed af, en er ontstaat een ergere scheur.”

De gelijkenis van de wijnzakken: “Ook doet men geen nieuwe wijn in oude leren zakken; anders barsten de zakken, en de wijn stroomt eruit, en de zakken gaan verloren; maar men doet nieuwe wijn in nieuwe zakken, en beide blijven behouden.” Lukas 5:39 voegt hieraan toe, “En niemand die oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe, want hij zegt: De oude is beter.”

Door deze onderwijzing in drie gelijkenissen (vergelijkingen) te herhalen, moet het onderricht over vasten in Gods Koninkrijk wel heel belangrijk zijn!

1. Begrijp het natuurlijke verhaal van de gelijkenis.

Introductie. De gelijkenis wordt met figuurlijke woorden verteld en de geestelijke betekenis van de gelijkenis wordt hierop gebaseerd. Daarom bestuderen wij eerst de woorden en de culturele en historische feiten van de achtergrond van het verhaal.

Bespreek. Wat zijn de levensechte elementen van het verhaal?

Aantekeningen.

Een bruidegom en zijn gasten. Eerste gelijkenis (vergelijking). Een bruidegom en zijn bruiloftsgasten die met blijdschap feest vieren, is een werkelijkheid die overal in de wereld voorkomt.

Een lap niet-gekrompen stof. Tweede gelijkenis (vergelijking). Alle mensen die kleren maken weten dat een stuk niet-gekrompen stof bij het wassen gaat krimpen. Als het op een gekrompen (gewassen) kledingstuk genaaid wordt, veroorzaakt het een veel ergere scheur.

Wijnzakken. Derde gelijkenis (vergelijking). Wijnzakken worden gewoonlijk van de huid van een bok of schaap gemaakt. De huid wordt eerst van het dier gestroopt en daarna geloooid. Het haar wordt heel kort geschoren en de huid wordt binnenstebuiten gekeerd. De openingen van de vier poten en staart worden dichtgeknoopt en de opening van de hals wordt als opening van de wijnzak gebruikt.

Nieuwe wijn. Nieuwe wijn gaat altijd gisten! Daarom moet nieuwe wijn altijd in nieuwe wijnzakken gegoten worden, zodat de druk van het gisten een oude wijnzak niet laat barsten en de wijnzak met al de nieuwe wijn verloren gaat.

2. Bestudeer het verband en bepaal de elementen van de gelijkenis.

Introductie. Het verband van het “verhaal” van de gelijkenis kan bestaan uit “de achtergrond” en “de uitleg of toepassing” van de gelijkenis. De achtergrond van de gelijkenis verwijst naar *de aanleiding* om het verhaal te vertellen, of beschrijft *de omstandigheden* toen het verhaal verteld werd. De aanleiding wordt gewoonlijk *vóór het verhaal* gevonden en de uitleg of toepassing wordt gewoonlijk *ná het verhaal* gevonden.

Ontdek en bespreek. Wat is de aanleiding, het verhaal en de uitleg of toepassing van deze gelijkenis?

Aantekeningen.

(1) De aanleiding van de gelijkenis staat in Matteüs 9:9-14.

Deze gelijkenissen komen direct na de roeping van Levi (Matteüs) voor in de Evangeliën van Matteüs, Markus en Lukas. Als er een verband bestaat tussen deze twee gebeurtenissen, dan wordt het contrast tussen het oude en het nieuwe dramatisch verhoogd! Precies toen Jezus en Zijn discipelen samen met tollenaars en zondaars aan het feesten waren in het huis van Levi, waren de discipelen van Johannes de Doper en de volgelingen van de Farizeeën aan het vasten!

Zelfs al was er geen chronologische verband tussen deze twee gebeurtenissen, is er beslist een logisch verband. Jezus en Zijn discipelen feesten vaker met tollenaars en zondaars (Matteüs 11:19; Lukas 7:34; 15:1; 19:1-10), terwijl de godsdienstige Joden (de discipelen van Johannes de Doper en de volgelingen van de Farizeeën) een mate van soberheid beoefenden. Dit verschil in levensstijl moest vroeg of laat leiden tot de vraag over vasten!

(2) Het verhaal van de gelijkenis staat in Matteüs 9:15-17.

(3) De uitleg of toepassing van de gelijkenis wordt niet gegeven.

Het moet uit het verhaal of het verband afgeleid worden.

3. Bepaal welke bijzonderheden in de gelijkenis relevant zijn.

Introductie. Jezus heeft niet bedoeld dat elke bijzonderheid in een gelijkenis noodzakelijk een geestelijke betekenis moet hebben! Gelijkenissen zijn geen allegorieën. De relevante bijzonderheden in het verhaal van een gelijkenis versterken het centrale punt, het hoofdthema of de les van de gelijkenis. Daarom moeten wij niet aan elke bijzonderheid van het verhaal van een gelijkenis een geestelijke betekenis toeschrijven!

Ontdek en bespreek. Welke bijzonderheden in het verhaal van deze gelijkenis zijn echt relevant?

Aantekeningen.

Jezus geeft geen uitleg over een enkel detail uit deze gelijkenissen. De relevantie van details komen uit de betekenis van deze woorden in andere Bijbelgedeelten en uit het verband waarin deze gelijkenissen staan.

De bruidegom. Be Bijbel vergelijkt dikwijls de relatie tussen God en Zijn volk of tussen Jezus Christus en Zijn Gemeente, als een band van liefde tussen een Bruidegom en Zijn Bruid (Jesaja 54:1,5; 62:5; Jeremia 31:32; Matteüs 25:1 ff.; Johannes 3:29; 2 Korintiërs 11:2; Efeziërs 5:32; Openbaring 19:7; 21:9). Volgens 2 Korintiërs 11:2 en Efeziërs 5:32, vertegenwoordigt “de bruidegom” Jezus Christus en “de bruid” de Gemeente of Kerk van Jezus Christus. Jezus vergelijkt Zijn tegenwoordigheid op de aarde met een bruiloftsfeest. De vraag, “Hoe kunnen bruiloftsgasten treuren als de bruidegom bij hen is?” wordt als volgt gesteld: “De bruiloftsgasten kunnen toch niet treuren zolang de bruidegom bij hen is?” Dit is een essentieel en relevant detail van de gelijkenis.

De gasten van de bruidegom. Letterlijk “de zonen van de bruidshal” staan voor de gasten van de bruidegom die hen het meest dierbaar waren en een belangrijke functie tijdens de bruiloft vervulden. Zij deden alles wat zij konden om de feestelijkheid te doen slagen. Zij vertegenwoordigden de christenen. Dit is een relevant detail.

Een oud bovenkleed. Jezus geeft dit detail geen bijzondere betekenis. Maar uit het verband is het duidelijk dat “het oude bovenkleed” vertegenwoordigt de oudtestamentische godsdienst zoals door de Farizeeën overgeleverd, de oude orde van zaken zoals vastgelegd door de godsdienstige leiders, bijvoorbeeld, het oude systeem van vasten alsook de andere praktische toepassingen die door de Farizeeën van de ceremoniële wetten in het Oude Testament afgeleid zijn.

Een lap niet-gekrompen stof. Jezus geeft ook dit detail geen bijzondere betekenis. Maar uit het verband is het duidelijk dat “de lap van niet-gekrompen stof” de nieuwtestamentische godsdienst vertegenwoordigt zoals door Jezus

en de apostelen geopenbaard, de nieuwe orde van zaken zoals besloten door God, vooral de verlossing in Christus. De boodschap van de gelijkenis is dat evenals een nieuw lap niet-gekrompen stof niet op een oud kledingstuk genaaid kan worden, zo kan de nieuwtestamentische orde niet op de oudtestamentische orde toegepast worden! Dit is een relevant detail, omdat dit de belangrijke boodschap van deze gelijkenissen is.

De oude wijn en oude wijnzakken. Jezus geeft ook geen uitleg aan deze details. Maar uit het verband is het duidelijk dat “de oude wijn” de wettische regels en vreugdeloze treuren en vasten van de discipelen van Johannes de Doper en de volgelingen van de Farizeeën vertegenwoordigt. “De oude wijnzakken” vertegenwoordigen de oude vormen waarin de Joodse ceremoniële wetten uitgedrukt werden, namelijk in de vastendagen en vastenpraktijken.

Zo vertegenwoordigt “de oude wijn” ook de inhoud van de Joodse godsdienst die bestond uit honderden wettische regels zoals door de rabbi's uitgelegd en “de overlevering of traditie van de ouden” genoemd werd. “De oude wijnzakken” vertegenwoordigen de wettische en door mensen vastgelegde praktijken van de Joden die leidde tot de onbuigzame traditionele vormen en systemen van de Joodse godsdienst. De vormen van de Joodse godsdienst waren de sabbatsdagen, de vastendagen, de speciale godsdienstfeesten van de Joden, de pelgrimsreizen naar Jeruzalem, de offeranden, het geven van tienden, de besnijdenis, de rituele wassingen en de voedselwetten.

De nieuwe wijn en nieuwe wijnzakken. Jezus geeft geen uitleg aan deze details. Maar uit het verband is het duidelijk dat “de nieuwe wijn” de verlossing in Christus en de zegeningen van het nieuwe leven vertegenwoordigt voor ieder die het wil aannemen. En “de nieuwe wijnzakken” vertegenwoordigen de nieuwe vormen waarin de verlossing en nieuw leven in Christus uitgedrukt worden, namelijk in dankbaarheid en blijdschap.

Zij vertegenwoordigen de nieuwe verhouding tussen christenen en God en de vrije en spontane wijze waarop zij God aanbidden en dienen. De inhoud van de christelijke godsdienst bestaat uit verlossing, bevrijding, vernieuwing en complete verandering. De vorm van de christelijke godsdienst wordt uitgedrukt in een gemeenschap (gemeente) van dankbare en blij christenen die God vrijwillig en ijverig aanbidt en dient.

Het is onjuist om te zeggen dat “de oude wijn” de verlossing door goede werken van de wet vertegenwoordigt en “de nieuwe wijn” de verlossing door genade vertegenwoordigt. Het contrast is eerder tussen de oude orde die bestaat uit de menselijke verordeningen en instellingen van de godsdienstige leiders in Israël en de nieuwe orde die bestaat uit de onderwijzingen van Jezus Christus. Het contrast is tussen de menselijke overleveringen (tradities) en de goddelijke onderwijzingen (in de Bijbel)!

Het contrast is ook niet tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament, omdat er continuïteit is tussen de onderwijzingen in het Oude Testament (Deuteronomium 6:5; Leviticus 19:18) en de onderwijzingen in het Nieuwe Testament (Markus 12:30-31). Helaas hadden de Joodse wetgeleerden en de Farizeeën de ware onderwijzingen van het Oude Testament begraven onder een berg van menselijke overleveringen (tradities). Het contrast is tussen het onbuigzame traditionalisme van de Farizeeën en de ware onderwijzingen in de Bijbel. De oude weg van vasten en treuren sloot blijdschap helemaal uit, maar de nieuwe wijze om met God om te gaan en Hem te dienen is de blijdschap van verlossing!

Niemand die oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe, want hij zegt: ‘De oude is beter’ (Lukas 5:39). In werkelijkheid is de nieuwe orde die Jezus Christus introduceerde in de beste zin van het woord “oud” (oorspronkelijk), omdat die de essentie van de oudtestamentische onderwijzing herstelde (zie Psalm 23:5-6)! De enige weg tot oprechte vreugde (blijdschap) en volmaakte heerlijkheid is wat God belooft en wat God doet en niet wat religieuze mensen met hun religieuze regels (wetten) en religieuze praktijken leren!

De Farizeeën verwezen naar de overlevering (traditie) van de ouden als “de oude wijn”. Dit woord is een commentaar op het ultraconservatisme en verstokte onbuigzame traditionalisme van de Farizeeën en hun volgelingen. Zij bleven vasthouden aan hun traditionele meningen en besluiten, terwijl zij Gods Woord loslieten zoals het door de profeten in het Oude Testament en door Jezus Christus in het Nieuwe Testament geleerd werd (Matteüs 15:6-9). Zij geloofden niet dat Jezus Christus de wet in elk zin van het woord bij Zijn eerste komst vervuld heeft (Matteüs 5:17; Efeziërs 2:15; Kolossenzen 2:14). Zij verkozen het houden van menselijke wetten (regels) boven Gods genade. Zij gaven prioriteit aan menselijke overleveringen (tradities) boven Gods Woord. Zij gaven voorkeur aan menselijke benauwdheid (bekrompenheid) boven Gods frisse lucht. Zij hielden van een uiterlijke godsdienst ten koste van innerlijke transformatie. Het is duidelijk dat zij een radicale verandering van denken en hart nodig hadden. Maar alle verandering is pijnlijk, omdat het zelfverloochening, het sterven van het “ik” met zijn eigen meningen en godsdienstige tradities vergt.

4. Bepaal de belangrijke boodschap van de gelijkenis.

Introductie. De belangrijke boodschap (de centrale boodschap of het hoofdthema) van de gelijkenis wordt gevonden in de uitleg of toepassing van de gelijkenis of in het verhaal van de gelijkenis zelf. Van hoe Jezus Christus Zelf Zijn gelijkenissen uitlegde of toepaste, weten wij hoe we gelijkenissen moeten uitleggen. *Een gelijkenis heeft meestal maar één hoofdthema, één belangrijke boodschap, één centrale les.* Daarom moeten wij niet proberen een geestelijke waarheid in elke bijzonderheid van het verhaal van een gelijkenis te vinden. Dus, bepaal de belangrijke boodschap van een gelijkenis.

Bespreek. Wat is de belangrijke boodschap van deze gelijkenis?

Aantekeningen.

“De gelijkenissen van de bruidegom, het gelapte bovenkleed en de wijnzakken” in Matteüs 9:14-17 gaan over “vasten in Gods Koninkrijk”.

De belangrijke boodschap van deze gelijkenis is de volgende: “De nieuwe orde die Jezus Christus bij Zijn eerste komst introduceerde, past niet in de vorm van de oude orde die bestond uit door mensen gemaakte overleveringen (tradities) en instellingen die de Farizeeën na de Babylonische ballingschap introduceerden. De oude orde bestond uit de overleveringen van de ouden (de rabbijnen) die in vorm van godsdienstige praktijken als treuren en vasten uitgedrukt werden. Deze vormen werden door mensen bepaald. De nieuwe orde bestaat uit verlossing, bevrijding, genezing, herstel, vernieuwing en transformatie van mensen uitgedrukt in de vorm die Jezus Christus bepaald heeft, namelijk, de vreugde van verlossing!”

De oude orde werd bepaald door de overlevering (traditie) van de ouden (zie handleiding 11, les 25). De overlevering (traditie) van de ouden hield veel vasten in. “Vasten” was zogenaamd (voorgewend) een uitdrukking van treuren over je zonden, maar in de praktijk werd vasten een vertoon van vroomheid (Matteüs 6:16). De discipelen van Johannes en de volgelingen van de Farizeeën vastten tweemaal elke week (Lukas 18:12)!

De nieuwe orde wordt in Matteüs 11:4-5 en Lukas 4:18-19 samengevat: hij bestaat uit zaken als de genezing van zieken, het herstel van gehandicapten, de bevrijding van mensen die door een demon bezeten werd, de opwekking van doden, de verkondiging van het goede nieuws aan de armen, de prediking van het welbehagen (gunst, genade) van de Heere en de verlossing van zonden. De vreugde (blijdschap) van verlossing en bevrijding gaat niet samen met het treuren van vasten, alsof de eerste komst van Jezus Christus beschouwd moet worden als een calamiteit die de mensen overviel!

De vreugde van verlossing is één van de fundamentele kenmerken van Gods Koninkrijk! De ware burgers van Gods Koninkrijk treuren en vasten niet als de discipelen van Johannes de Doper en de volgelingen van de Farizeeën, maar zij verheugen zich in de aanwezigheid van Jezus Christus en in de werkelijkheid van hun verlossing. Terwijl de oude weg van vasten de vreugde buitensloot, introduceerde de vreugde van verlossing de nieuwe manier om met God om te gaan en te dienen! Christenen drukken hun vreugde (blijdschap) vooral uit in het zingen!

Natuurlijk betekent dit niet dat er geen plaats is voor treuren over het lijden in moeilijkheden van mensen, het rouwen over verlies van een geliefde of droefheid over zonden. Jezus spreekt niet tegen oprecht berouw en droefheid en vasten, maar tegen het uiterlijke vertoon van godsdienstige praktijken als vasten onder de Israëlieten. Het contrast is tussen puur menselijke instellingen en goddelijke onderricht.

5. Vergelijk de gelijkenis met vergelijkbare Bijbelgedeelten.

Introductie. Sommige gelijkenissen hebben overeenkomsten met elkaar en kunnen vergeleken worden. Maar de waarheid in alle gelijkenissen hebben vergelijkbare waarheden die in andere Bijbelgedeelten geleerd worden. Probeer belangrijkste verwijzingen in de Bijbel te vinden die je helpen om de gelijkenis uit te leggen. Vergelijk altijd de uitleg van een gelijkenis met het directe en duidelijke onderricht van de Bijbel.

Onderricht. Vasten (Hebreeuws: tsam, Grieks: nésteuó) is *de vrijwillige onthouding van voedsel ter wille van een of ander geestelijke doel*. Vasten is iets anders dan een hongerstaking, waar het doel is om de aandacht te trekken naar een of ander doel, meestal politiek. Vasten is ook iets anders als op dieet gaan, waar het doel is om gewicht te verliezen en gezonder te worden. Vasten bestond gewoonlijk uit het zich onthouden van voedsel en niet het zich onthouden van water. Vasten werd gewoonlijk voor één dag gedaan en niet voor een lange periode.

(1) Het oorspronkelijke onderricht over vasten in de Wet en de Profeten (van het Oude Testament).

Lees Leviticus 16:29-34; 23:26-32 (1446 v.C.); Numeri 29:7 (1407 v.C.) and Jesaja 58:6-12 (740-680 v.C.).

Ontdek en bespreek. Wat was de oorspronkelijke betekenis van vasten en de tijdsduur van vasten?

Twee Hebreeuwse woorden moeten onderscheiden worden. Het Hebreeuwse woord “inna nefesh” betekent je ziel verootmoedigen, je ziel benauwen, je ziel ontbering of gebrek toebrengen, jezelf ontzeggen of onthouden van iets). En het Hebreeuwse woord “tsom” betekent vasten of zich onthouden van voedsel eten.

Gedurende de oudtestamentische periode vereiste de wet (1446-1407 v.C.) van het volk Israël slechts één dag van verootmoediging van je ziel in een heel jaar! Dit was op de Grote Verzoendag (de tiende dag van de zevende maand). De dag was een sabbat, een dag van volledige rust, dat wil zeggen, iedereen moest zich van alle handelingen (activiteiten, werken) in het normale leven onthouden. Op de Grote Verzoendag moest het volk van Israël zich verootmoedigen om te denken aan hoe zij tekortschoten aan Gods vereiste geboden! De mensen moesten zichzelf onderzoeken, zich verootmoedigen, hun zonden belijden en verzoening voor hun zonden doen. Zij moesten zichzelf ontzeggen, onthouden. Hoewel er nadrukkelijk geen werk gedaan mocht worden, werd het eten van voedsel niet uitdrukkelijk verboden. Je onthouden van voedsel was één van de manieren om jezelf te ontzeggen, te verootmoedigen, maar het was niet de belangrijkste manier!

De profeet Jesaja (740-680 v.C.) (Gods Woord) leerde dat je onthouden van onrecht en onvriendelijkheid de manier was om jezelf te ontzeggen, te verootmoedigen. Het vasten dat God verkiest is dat de mens zich verootmoedigt, ontzegt/onthoudt van onrecht te plegen en in plaats daarvan gevangenen vrijlaat, het juk van slavernij verbreekt, de ontheemden (asielzoeker) een thuis, voedsel en kleding aanbiedt. Hij moet het uitsteken van de vinger (beschuldigen) en uitspreken van ongerechtigheid wegdoen, zijn hart voor de hongerige mensen openen en de verdrukte mensen verzadigen (Jesaja 58:6-12).

(2) De beschrijving van de historische ontwikkeling van de vasten praktijk in de Historische Boeken van de Bijbel.

Lees Jesaja 58:3,5 en Psalm 35:13 (1000-400 v.C.).

Ontdek en bespreek. Hoe veranderde de betekenis van vasten en de tijdsduur van vasten in de geschiedenis van Israël zonder dat God het vereiste?

De betekenis van vasten veranderde geleidelijk. Geleidelijk veranderde de innerlijke verootmoediging en benauwen van de ziel tot een uiterlijke onthouding van voedsel (vasten). De verootmoediging van de ziel veranderde in vasten van het lichaam. In de Psalmen en Jesaja zijn de twee uitdrukkingen nog nauw met elkaar verbonden. Maar steeds vaker werd de oorspronkelijke uitdrukking “je ziel verootmoedigen (benauwen)” (Hebreeuws: inna nefesh) een synoniem voor “vasten” (je lichaam van voedsel onthouden) (Hebreeuws: tsom).

Uiteindelijk in het midden van de periode van de koningen van Israël (740-680 v.C.) worden deze twee uitdrukkingen parallel gebruikt (Jesaja 58:3,5). En in Psalm 35:13, was “vasten” zelfs de manier (methode) geworden waardoor de ziel werd verootmoedigd! Dus, het oorspronkelijke “verootmoedigen van de ziel” dat uitgedrukt werd in een dag van rusten en *innerlijk* onderzoek van zonden, zich innerlijk verootmoedigen voor God en zonden te verzoenen, werd nu een dag van vasten, een dag van *uiterlijk* ontzeggen van levensbehoeften en gemakken van het leven! Het uiterlijke vertoon van onthouding van voedsel werd steeds belangrijker!

Voor mensen in het Midden Oosten werd vasten geassocieerd met rampen en de dood. Het werd gebruikelijk om bij elke rouwgelegenheid te vasten (1 Samuël 31:13; 2 Samuël 3:35) en ook tijdens nationale rouwdagen (Richteren 20:26; 1 Samuël 7:6; Esther 4:16). Het zich uiterlijk onthouden van voedsel werd meer dan het innerlijke zelfonderzoek, zonden belijden en verzoening voor zonden zoeken het middel (de methode) waardoor de ziel zich verootmoedigde voor God.

De toename van vastendagen. In de loop der tijden kwamen er steeds meer vastendagen in Israël.

- Aan het begin van de periode van de koningen (ongeveer 931 v.C.) was er één vastendag van zonsopkomst tot zonsondergang (2 Samuël 1:12) en een week lang vasten (1 Samuël 31:11-13).
- Aan het einde van de periode van de koningen (voor 586 v.C.) was er een bovennatuurlijk absolute periode van vasten die 40 dagen en nachten duurde (1 Koningen 19:8).
- In de periode van Daniël was er drie weken lang een gedeeltelijk vasten (Daniël 10:3).
- Aan het einde van de periode van de ballingschap (520-518 v.C.) waren er ieder jaar vastendagen gedurende de vijfde en zevende maand (Zacharia 7:3-5) en al gauw vastendagen gedurende de vierde, vijfde, zevende en tiende maand (Zacharia 8:19)!
- Uiteindelijk tegen de eerste komst van Jezus Christus vastten de Farizeeën iedere week twee dagen (Lukas 18:12)

Behalve de verootmoediging van de ziel (dat vasten van het lichaam mag inhouden) die door God in Leviticus 16:29-34 werd ingesteld voor Zijn oudtestamentische volk, zijn al deze andere vastendagen in Israël menselijke instellingen die niet door God zijn ingesteld! Deze vastendagen waren deel van “de overlevering van de ouden” (zie Markus 7:1-13)!

(3) Het doel van vasten in de Bijbel.

Ontdek en bespreek. Welke doelen had vasten in de Bijbelse geschiedenis?

Terwijl “vasten” in de zin van het onthouden van voedsel in de Bijbel *beschreven* wordt, wordt vasten in de Bijbel aan het volk van God *niet voorgeschreven*, behalve op de Grote Verzoendag. Alle andere vastendagen waren menselijke instellingen die een deel van de cultuur van het volk van Israël werden, maar niet verward mogen worden met de cultuur van het Koninkrijk van God.

Het voorbeeld van vasten door Jezus Christus en de kerkleiders mag nagevolgd worden, maar mag nooit als verplichting aan christenen of de Gemeente/Kerk voorgeschreven worden.

Vasten was een culturele uitdrukking van verootmoediging. *Lees* de historische beschrijving in Nehemia 9:1-3 (ongeveer 400 v.C.). Vasten was een culturele uitdrukking van verootmoediging, waarin mensen over hun zonden rouwden en hun zonden beleden. Dit ging dikwijls vergezeld met het dragen van rouwkleding (een zak) en stof of as op het hoofd. Gedurende het vasten beleden de Israëlieten hun zonden en de ongerechtigheden van hun voorvaders.

Vasten was een culturele uitdrukking van droefheid. *Lees* de historische beschrijving in 2 Samuël 1:11-12 en 2 Kronieken 20:2-4. Vasten was een culturele uitdrukking van droefheid, waarin mensen bedroefd waren over hun verliezen of bevreesd waren voor dreigende gebeurtenissen. Dit werd vergezeld met het scheuren van kleding en gewezen. Koning David en zijn mannen rouwde om de dood van koning Saul en de soldaten die op het slagveld

gestorven waren. Koning Josafat kondigde een nationale vastenperiode af ten einde het dreigende gevaar van oorlog af te wenden.

Vasten was een culturele manier om concentratie te bevorderen. Lees de historische beschrijving in Matteüs 4:2; Handelingen 13:2-3 en Handelingen 14:23. Vasten werd beoefend om concentratie op een belangrijk godsdienstige gebeurtenis te bevorderen en ook gevoelig te zijn voor de communicatie van de Heilige Geest. Dit ging altijd gepaard met gebed of het ontmoeten van God met het oog op een belangrijke gebeurtenis. Let op het vasten van Mozes in Exodus 34:2,28 en Deuteronomium 9:9,18 en het vasten van Elia in 1 Koningen 19:8.

Lukas 4:2 toont aan dat het vasten van Jezus een volledige vasten was. Zijn doel was om Zich te concentreren op de voorbereiding van Zijn taak die God de Vader aan Hem had gegeven. Het tweede doel was om op de proef gesteld te worden door de verzoeken van de satan als een leertijd voordat Hij Zijn taak begon.

De leiders (oudsten) van een gemeente vastten in verband met het uitzenden van zendelingen (Handelingen 13:2) en in verband met het aanstellen van nieuwe oudsten in een gemeente (Handelingen 14:23). Dit duidt aan dat de christenen vooral gevoelig waren voor de communicatie van de Heilige Geest tijdens hun vasten.

Maar let wel dat al deze gevallen historische beschrijvingen zijn over wat christenen in de geschiedenis deden. Zij werden niet bevolen of geleerd om te vasten! Matteüs 6:16-18 zegt “Wanneer u vast” en niet “U moet vasten!” Christenen mogen vrijwillig vasten als het hen helpt om zich op God te richten, Hem te ontmoeten, Zijn raad te zoeken en zich op hun door God gegeven taak voor te bereiden. Maar vasten mag niet als een vereiste aan christenen opgelegd worden!

De Bijbel tekent ook vasten om verkeerde redenen op. Lees de historische beschrijving in 1 Koningen 21:9; Zacharia 7:3-5 en Jesaja 58:1-12. De Bijbel tekent ook de verkeerde redenen voor vasten op, hetzij om een ander mens te doden, hetzij verootmoediging voor God voor te wenden. Zacharia berispte de Israëlieten dat zij voor zichzelf vastten in plaats van voor de Heere te vasten. Hoewel de Heere vasten niet had voorgeschreven, gingen de Israëlieten toch vasten, maar niet voor de Heere. In Jesaja was het juiste vasten niet het zich onthouden van voedsel eten, maar het zich onthouden van onrecht plegen, verdrukken en kwaad spreken!

(4) Ware Bijbelse vasten betekent niet onthouding van eten, maar onthouding van het kwaad.

Lees Jesaja 58:3-13; Zacharia 7:4-10.

Ontdek en bespreek. Toen het volk van Israël vasten als het onthouden van voedsel ging benadrukken, eiste God van Israël het onthouden van het kwaad!

Aantekeningen. In Jesaja 58:3-12 leerde God het volk van Israël het soort vasten dat Hem behaagt.

Het vasten dat God niet behaagt (Jesaja 58:3-5). Het volk van Israël vroeg, “Waarom vasten (Hebreeuws: tsam) wij als U (HEERE) het toch niet ziet, waarom kwellen wij onze ziel (Hebreeuws: inna nefesh), als U het toch niet weet?” God antwoordde, “Op uw vastendag (Hebreeuws: tsom) zoekt u uw eigen wens, en beult u al uw arbeiders af. Zie, u vast om te twisten en ruzie te maken en goddeloos op de vuist te gaan. Vast niet zoals heden als u uw stem wilt laten horen in de hoogte (bij God). Zou dit het vasten (Hebreeuws: tsom) zijn dat Ik verkies: dat hij zijn hoofd buigt als een riet en zich neerlegt in rouwgewaad en as? Noemt u dat vasten (Hebreeuws: tsom) en een dag die de HEERE welgevallig is?” God zegt dat Hij niet onder de indruk is van de traditionele vastendagen van het volk van Israël!

Het vasten dat God welgevallig is (Jesaja 58:6-12). God zegt, “Is dit niet het vasten (Hebreeuws: tsom) dat Ik verkies: dat u de boeien van de goddeloosheid losmaakt, dat u de banden van het juk ontbindt, dat u de onderdrukten vrij laat heengaan. en dat u elk juk breekt? Is het niet dit, dat u uw brood deelt met wie honger lijdt, en de ellendige ontheemden een thuis biedt, dat, als u een naakte ziet, u hem kleedt, en dat u zich voor eigen vlees en bloed niet verbergt (je van hem afkeert)?” Dus, God leert dat de ware Bijbelse manier om te vasten enerzijds het onthouden van het kwaad (onrecht) is en anderzijds het voeden en kleden van behoeftige mensen in de wereld is!

God belooft dat als Zijn volk op deze wijze zou vasten (Hebreeuws: tsom), dat wil zeggen, zichzelf zou ontzeggen, zich van onrecht zou onthouden en hun voedsel en kleding zou delen, hun gebeden beantwoord zouden worden en hun levens gezegend zouden worden. Hij zegt, “Dan zal uw licht doorbreken als de dageraad, en uw herstel snel intreden. Uw gerechtigheid zal voor u uitgaan en de heerlijkheid van de HEERE zal uw achterhoede zijn. Dan zult u roepen en de HEERE zal antwoorden, dan zult u om hulp roepen en Hij zal zeggen: Zie, hier ben Ik.”

Weer herhaalt God wat Hij als het ware vasten beschouwt: niet het zich onthouden van voedsel, maar het ophouden met zonden te doen en je bezittingen en inspanningen te geven om behoeftige en onderdrukte mensen te helpen. Hij zegt, “Als u het juk uit uw midden wegdoet, het uitsteken van de vinger en het uitspreken van ongerechtigheid; als u uw hart opent voor de hongerigen, en de verdrukte ziel verzadigt, dan zal uw licht in de duisternis opgaan, en uw donkerheid als de middag zijn.”

God belooft dat Zijn zegeningen veel groter zullen zijn dan wanneer een mens offeranden brengt. “De HEERE zal u voordurend leiden, Hij zal uw ziel in dorre streken verzadigen, uw beenderen kracht geven; u zult zijn als een bevloede tuin, als een bron waarvan het water nooit ontbreekt. En wie uit u voortkomen, zullen de verwoeste plaatsen van weleer herbouwen; de fundamenten, van generatie op generatie verwoest, zult u herstellen. En u zult genoemd worden: hij die bressen dichtmaakt, hij die paden herstelt, opdat men er weer kan wonen.”

Conclusie. Het ware Bijbelse vasten legt niet de nadruk op het zich onthouden van voedsel, maar op het zich onthouden van zonde en onrecht en op het delen van jezelf en je bezittingen met de behoeftige en onderdrukte mensen in de wereld. Volgens Jesaja 58 en Zacharia 7 eist God, niet een letterlijke vasten, maar liefde voor God en zijn naaste!

(5) Vrijwillig vasten moet onopgemerkt gebeuren.

Lees Matteüs 6:16-18.

Ontdek en bespreek. Hoe moeten christenen vasten als zij vasten?

Aantekeningen. In het Nieuwe Testament in Matteüs 6:16-18 leert Jezus Christus, “En wanneer u vast, toon dan geen droevig gezicht, zoals de huichelaars. Zij vervormen namelijk hun gezicht, zodat zij door de mensen gezien worden als zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, dat zij hun loon al hebben. Maar u, als u vast, zalf dan uw hoofd en was uw gezicht, zodat het door de mensen niet gezien wordt als u vast, maar door uw Vader, Die in het verborgene is; en uw Vader Die in het verborgene ziet, zal u in het openbaar vergelden.” Jezus spreekt over vasten als een uitdrukking van verootmoediging. Hij veroordeelt de praktijk van de Farizeeën die hun gezichten met as bedekten zodat alle mensen zouden opmerken dat zij aan het vasten waren. Jezus beval Zijn discipelen niet om te vasten; maar Hij verbood hen ook niet om te vasten. Zij mogen vasten, maar alleen op een wijze die door niemand opgemerkt wordt.

(6) De vreugde van verlossing gaat niet samen met het treuren (rouwbedrijf) van vasten.

Lees Matteüs 9:14-15.

Ontdek en bespreek. Wat leert de Bijbel over de afwezigheid en aanwezigheid van “de bruidegom”, Jezus Christus? Hoe heeft dat iets met het vasten te maken?

Aantekeningen. Jezus zei, “De bruiloftsgasten kunnen toch niet treuren zolang de bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen dat de bruidegom van hen weggenomen zal zijn, en dan zullen zij vasten.”

Naar welke tijd verwees Jezus? Sommige christenen zeggen dat Jezus verwijst naar de periode tussen Zijn hemelvaart en Zijn terugkeer tot hen bij Zijn wederkomst. Andere christenen zeggen dat Jezus verwijst naar de periode tussen Zijn dood aan het kruis en Zijn terugkeer tot hen bij Zijn opstanding uit de dood en de uitstorting van Zijn Geest. De laatste uitleg is juist!

Jezus Christus is bijna de hele tijd aanwezig. *Lees* Matteüs 18:20; 25:1; 28:20; Openbaring 19:7; 21:9; Efeziërs 1:22-23; Efeziërs 3:16-17.

Op basis van Matteüs 25:1 en Openbaring 19:7 en 21:9 leren sommige christenen dat de Bruidegom, Jezus Christus, afwezig is tot Zijn wederkomst! Daarom leren zij dat Jezus Christus het vasten van christenen *eist* gedurende de hele nieuwtestamentische periode tot bij Zijn wederkomst.

Maar dat is onjuist! Ten eerste beveelt, leert of eist Jezus Christus niet dat christenen moeten vasten, maar zegt Hij dat christenen gedurende een bepaald periode *zullen vasten*. Ten tweede, is Jezus Christus niet afwezig gedurende de hele nieuwtestamentische periode, omdat de Gemeente/Kerk Zijn Lichaam is. Ook is Hij niet afwezig van individuele christenen gedurende de nieuwtestamentische periode, omdat Hij belooft in deze periode door Zijn Heilige Geest bij hen en in hen aanwezig te zijn (Matteüs 28:20; Johannes 14:17-18; Romeinen 8:9-10,35,38-39; 2 Korintiërs 3:16-17; Galaten 2:20; Hebreeënen 13:5-6)!

Jezus Christus was slechts voor een korte tijd afwezig. *Lees* Jesaja 53:7-9; Johannes 16:16-22; Openbaring 21:9-10; Hebreeënen 12:22-23.

Wanneer was Jezus Christus voor een korte tijd van Zijn discipelen afwezig? In Jesaja 53:8 wordt hetzelfde woord: “weggenomen” gebruikt om Zijn gewelddadige dood aan het kruis te voorspellen. Hij werd “verdrukt”, “ter slachting geleid” en “uit het land van de levende afgesneden”.

Met de woorden, “De dagen zullen komen dat de bruidegom van hen weggenomen zal zijn” deed Jezus Christus een vroege voorspelling over Zijn gewelddadige dood aan het kruis. Die tijd zou in het bijzonder een tijd van treuren en rouwen voor Zijn discipelen zijn. In die tijd was “vasten” een gepaste uitdrukking voor treuren en rouwen.

Maar het treuren en rouwen zou van korte duur zijn. In Johannes 16:16-22 zegt Jezus Zelf. “Een korte tijd (die donderdag nacht en vrijdag morgen) en (dan) zult u Mij niet langer zien. En *weer een korte tijd* (vrijdag tot de zondag morgen) en u zult Mij zien (want Ik ga heen naar Mijn Vader).” Dan legt Hij uit wat Hij bedoelt. “Voorwaar, voorwaar Ik zeg u dat u zult huilen en weklagen, maar de wereld zal zich verblijden; en u zult bedroefd zijn, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden. ... U hebt wel nu droefheid, maar Ik zal u weerzien, en uw hart zal zich verblijden, en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen.”

In de nacht voor Zijn kruisiging legde Jezus Zelf aan Zijn discipelen uit dat Zijn verwerping door de Joodse en de Romeinse overheden op de punt stond te gebeuren. Hij zei dat Hij tot de dood veroordeeld zou worden en in de dood voor een korte tijd van hen weggenomen zou worden. Volgens Johannes 16:20 zouden Zijn discipelen in die periode huilen en weklagen. Volgens Matteüs 9:15 zouden Zijn discipelen in die periode vasten. Dus Jezus Christus leert dat christenen alleen zullen rouwen en vasten in de korte periode (deel van drie dagen) dat Hij in het graf zou zijn.

Na Zijn opstanding uit de dood was er *grote blijdschap* onder Zijn discipelen (Lukas 24:41) omdat zij Hem zagen. En na Zijn hemelvaart en troonsbestijging was er ook *grote blijdschap* onder Zijn discipelen (Lukas 24:52), omdat zij

geloofden dat Jezus Christus door de Heilige Geest en kracht zou terugkeren (Lukas 24:49) en bij hen en in hen zou zijn (Johannes 14:16-18). Na de uitstorting van de Heilige Geest (dat wil zeggen, de Geest van Jezus Christus)(Romeinen 8:9-10) is Jezus Christus overal ter aarde werkelijk geestelijk bij en in Zijn volgelingen aanwezig! Dit feit veranderde hun droefheid in blijdschap (Johannes 16:20) en niemand kan of zal deze blijdschap van hen wegnemen (Johannes 16:22)! De vrucht van de Geest is *blijdschap* (Galaten 5:22).

Dit is de vervulling van de woorden in Johannes 14:16-19, “Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijft tot in eeuwigheid, namelijk de Geest van de waarheid, Die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet hem niet en kent hem niet, maar u kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn. Ik (Jezus) zal u niet als wezen achterlaten: Ik kom weer naar u toe. Nog een korte tijd en de wereld zal Mij niet meer zien, maar u zult Mij zien.”

Bij de opstanding, hemelvaart, troonsbestijging van Jezus Christus en de uitstorting van de Heilige Geest kwam de nieuwtestamentische Gemeente /Kerk tot stand. De Gemeente/Kerk is “de Bruid” van Jezus Christus (Openbaring 21:9-10; Hebreëen 12:22-23). En in Matteüs 28:20 belooft Jezus en in Openbaring 1:12-18 symboliseert het visioen dat Jezus Christus elke dag tot aan Zijn wederkomst bij Zijn Bruid aanwezig is!

(7) De oudtestamentische eis voor het vasten is afgeschaft.

Lees Kolossenzen 2:14; Efeziërs 2:15; Hebreëen 7:12.

Onderricht. De ceremoniële wet bestond uit de besnijdenis, de offeranden, de tienden, de wassingen, de voorschriften met betrekking tot ceremonieel rein voedsel *en het vasten*.

Door Zijn dood en opstanding (30 n.C.) heeft Jezus Christus:

- de Wet vervuld (Matteüs 5:17)
- de vereisten van de ceremoniële wet veranderd (Hebreëen 7:12)
- de ceremoniële wet met zijn bepalingen opgeheven (geannuleerd, geschrapt)(Kolossenzen 2:14)
- de scheidsmuur die bestond uit de ceremoniële wetten afgebroken en tenietgedaan en voor eeuwig in de Christelijke Gemeente/Kerk afgeschaft (Efeziërs 2:15)!

Evenals het brengen van offeranden en tienden naar de tempel, de besnijdenis van jongetjes, de wassingen en het eten van rein voedsel niet langer van christenen vereist werden, zo werd het vasten als een verootmoediging van de ziel op de Grote Verzoendag niet langer van christenen vereist! Evenals de besnijdenis en de offeranden mag het vasten niet als een godsdienstige verplichting in de Christelijke Gemeente/Kerk ingevoerd worden!

(8) Conclusie. De beslissende Bijbelgedeelten met betrekking tot het vasten zijn:

Jesaja 58:6-12 benadrukt dat het vasten dat God welgevallig is niet bestaat uit het zich onthouden van voedsel, maar uit het zich onthouden van onrecht, onderdrukking en kwaadsprekerij!

Zacharia 8:19 benadrukt dat het treuren en vasten in het Oude Testament vervangen zou worden door de blijdschap in het Nieuwe Testament

Matteüs 9:10-17 benadrukt dat de vreugde over de definitieve verlossing en de voortdurende werkelijke aanwezigheid van Jezus Christus niet samengaat met het treuren bij het vasten!

Matteüs 17:21 (“Dit soort gaat niet uit dan door bidden en vasten”) is evenals Matteüs 6:13b (“Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen”) en Markus 16:8-20 toevoegingen in sommige veel latere Griekse manuscripten van het Nieuwe Testament en horen dus niet bij de oorspronkelijke Evangelieën.

Matteüs 5:17; Kolossenzen 2:14, Efeziërs 2:15 en Hebreëen 7:12 leren heel duidelijk dat de ceremoniële wet inclusief het vasten *vervuld* is en daarom *opgeheven* en *afgeschaft* is!

Matteüs 6:16-18 leert dat christenen mogen vasten (zich onthouden van voedsel), maar zij mogen vasten niet verplicht stellen voor andere christenen.

6. Maak een samenvatting van de belangrijkste leerstellingen in de gelijkenis van het vasten in Gods Koninkrijk.

Bespreek. Wat zijn de belangrijkste onderwijzingen of boodschappen (lessen) van deze gelijkenis? Wat leerde Jezus Christus ons te *weten*, te *geloven*, te *zijn* en te *doen*?

Aantekeningen.

De belangrijke boodschap van deze gelijkenis is de volgende: “De nieuwe orde die Jezus Christus bij Zijn eerste komst introduceerde, past niet in de vorm van de oude orde die bestond uit door mensen gemaakte overleveringen (tradities) en instellingen die de Farizeëen na de Babylonische ballingschap introduceerden. De oude orde bestond uit de overleveringen van de ouden die in vorm van godsdienstige praktijken als treuren en vasten uitgedrukt werden. De nieuwe orde heeft de oude orde vervangen en bestaat uit verlossing, bevrijding, genezing, herstel, vernieuwing en transformatie van mensen uitgedrukt in de vorm die Jezus Christus bepaald heeft, namelijk, de vreugde van verlossing!”

De menselijke traditie van rouwen en vasten is God niet welgevallig. De nieuwe orde begint bij de eerste komst van Jezus Christus: Dan is “God met ons” (Immanuël, Matteüs 1:23), “Christus in u” (Galaten 2:20; Kolossenzen 1:27) en “de Heilige Geest altijd bij en in u” (Johannes 7:38-39; 14:16-17; Efeziërs 2:22). Dan is Jezus Christus altijd aanwezig. “En zie, Ik (Christus) ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld” (Matteüs 28:20)! Deze nieuwe

werkelijkheid vanaf Pinksteren wekt een nieuwe vreugde op in elke christen. God scheidt behagen in de blijdschap van christenen met hun verlossing en in de nieuwe manier om Hem te aanbidden en te dienen, namelijk, door zich van het kwaad en onrecht te onthouden en hun leven en bezittingen met behoeftigen te delen.

Alle wettische en vreugdeloze vasten samen met al die andere onbuigzame traditionalisme van de Farizeeën moet plaats maken voor de verlossing die Jezus Christus brengt. Christenen mogen om persoonlijke redenen vasten, maar mogen het vasten (en de andere onbuigzame traditionalisme van de ouden) niet als een verplichting voor christenen of in de bijeenkomsten van de Christelijke Gemeente introduceren. Het Koninkrijk van God wordt niet gekenmerkt door treuren en vasten, maar door gerechtigheid, vrede en de blijdschap van de Heilige Geest (Romeinen 14:17-18).

De nieuwe wijn (inhoud) van verlossing samen met al de geestelijke zegeningen van verlossing moeten in nieuwe wijnzakken (vormen) als dankbaarheid, vrijheid, spontane dienstbetoon tot heerlijkheid van God gegoten worden!

5	GEBED (8 minuten)	[REACTIES] GEBED IN ANTWOORD OP GODS WOORD

Bid met elkaar als antwoord op wat God zegt. Laat iedereen in de kring om de beurt kort (in één of twee zinnen) bidden en naar God toe reageren op wat hij in deze bijeenkomst van Hem leerde.

6	VOORBEREIDING (2 minuten)	[OPDRACHTEN] VOOR DE VOLGENDE BIJEEENKOMST

Deel de voorbereiding voor de volgende keer uit op een strookje papier of laten de groepsleden het opschrijven.

1. Toewijding. Wijd je toe steeds discipelen te maken, de gemeente van Jezus Christus op te bouwen en het Koningschap van Jezus Christus te verkondigen.
2. Verkondig, onderricht of bestudeer de gelijkenissen van de bruidegom, het gelapte bovenkleed en de wijnzakken samen met een persoon of een kleine groep mensen.
3. Persoonlijke tijd met God. Heb stille tijd met God uit ongeveer een half hoofdstuk per keer uit **Psalmen 141, 143, 145 en 146**. Maak gebruik van het uitgekozen Bijbelvers of de favoriete waarheid methode en maak korte aantekeningen.
4. Memorisatie. **(4) God is alwetend. Hebreëen 4:13**. Repeteer elke dag de laatste vijf Bijbelverzen die je uit je hoofd geleerd hebt.
5. Bijbelstudie. Bereid de volgende Bijbelstudie thuis voor. **Romeinen 7:14-26**. Maak gebruik van de vijf stappen methode en maak korte aantekeningen.
6. Gebed. Bid voor iemand of iets deze week en zie uit naar wat God doet (Psalm 5:4).
7. Houd je aantekeningen in je notitieboek goed bij. Sluit je aantekeningen over stille tijd, memorisatie, deze gelijkenis en deze voorbereiding in.